

Ärende nr. NV-05023-16

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Yttrande över Finlands påbörjade planering av ett slutförvar för använt kärnbränsle.

Östhammars kommun har mottagit remiss enligt Esbo-konventionen från Naturvårdsverket över påbörjad planering av slutförvar för använt kärnbränsle i Finland.

Östhammars kommun har beretts möjlighet att yttra sig i frågan på grund av kommunens erfarenhet av processen för ett planerat slutförvar för använt kärnbränsle i Sverige. Därför kommer kommunens yttrande i första hand fokusera på erfarenheter i samband med denna process.

Östhammars kommun har, enligt önskemålen från naturvårdsverket, fokuserat på följande tre frågeställningar i sitt yttrande:

1. Om det från svensk sida finns ett intresse för fortsatt deltagande i processen med miljökonsekvensbedömningen
2. Synpunkter angående vad kommande miljökonsekvensbeskrivning bör omfatta
3. Eventuella miljökonsekvenser av projektet som kan beröra Sverige

Bakgrund

Det finska bolaget Fennovoima Ab planerar en inkapslingsanläggning och ett slutförvar för använt kärnbränsle enligt KBS-3-principen för att omhänderta använt kärnbränsle. Det använda kärnbränslet som planeras omhändertas kommer att produceras vid företagets kärnkraftreaktor som är under konstruktion utanför Pyhäjoki i norra Finland. Totalt handlar det om slutförvaring av 1200-1800 ton uran i 700 – 900 kopparkapslar.

Enligt nu gällande tidplan ska MKB-dokument färdigställas så att platsval för inkapslingsanläggning och slutförvar ska kunna göras senast under 2040-talet vilket möjliggör deponeringsstart som tidigast under 2090-talet. Deponeringen förväntas pågå under ca 100 år.

Förslag till yttrande

1. Intresse för fortsatt deltagande i processen med miljökonsekvensbedömningen

Östhammars kommun har, allt sedan SKB tillfrågade kommunen om att vara föremål för en förstudie om ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle 1995 arbetat aktivt med frågeställningar rörande slutförvaring av högaktivt avfall ur ett lokalt perspektiv.

Ur kommunens perspektiv har en viktig del i den svenska modellen för slutförvaring av använt kärnbränsle varit möjligheten för kommunen att söka medel ur kärnavfallsfonden för kunskapsuppbyggande och informationsspridande, en möjlighet som även miljöorganisationer med fler än 2000 medlemmar haft. Detta har gett kommunen möjlighet att aktivt sätta sig in i, följa och informera om de svenska planerna för slutförvaring av använt kärnbränsle, vilket normalt sett är frågor som en kommun inte arbetar med. Miljörelsens djupa engagemang i frågan har också hjälpt till att lyfta perspektiv som annars inte diskuterats.

Det är av stor vikt att det finns en öppen och transparent process likväl som en bred förankring hos politiker och allmänhet för denna typ av anläggning, inte bara i det direkta närområdet utan också i ett större geografiskt perspektiv. Bland annat kan nämnas att Åland framförde många synpunkter till kommunen när slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall etablerades i Forsmark under 1980-talet. Att ansökningshandlingarna formuleras på ett för allmänheten lättillgängligt sätt är också av vikt för att möjliggöra att så många som möjligt kan ta del av den utveckling som kan komma att ske i närområdet.

Med anledning av detta anser Östhammars kommun att ett fortsatt deltagande i processen med miljökonsekvensbedömningen är önskvärt.

2. Synpunkter på omfattningen av kommande miljökonsekvensbeskrivning

Platsval

I program för miljökonsekvensbeskrivning presenteras två alternativa platser för en slutförvaringsanläggning; dels Pyhäjoki kommun i norra Finland där avfallet kommer att produceras och dels Euraåminne kommun där Posiva Ab idag har tillstånd att uppföra ett slutförvar för använt kärnbränsle från Finlands två befintliga kärnkraftverk; TVO och Loviisa. Det kan dock finnas andra platser som är lämpliga för slutförvaring både ur ett tekniskt och psykosocialt perspektiv. Inför kommande MKB bör därför fler platser än de som finns med i plan för MKB undersökas.

Alternativredovisning

Fennovoima avser att starta deponering i ett framtida slutförvar som tidigast under 2090-talet. Även om KBS-3 kan anses som bästa teknik idag kan det vid denna tidpunkt ha utvecklats andra slutförvaringsmetoder. En bredare alternativredovisning är därför önskvärd i en framtida MKB.

Samråd kring preliminär MKB-rapport

Under samråden inför inlämnandet av SKB:s ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark tog SKB fram en preliminär MKB-rapport som samrådsunderlag. I den preliminära MKB:n beskrevs miljöaspekter förknippade

med byggnation, drift och rivning inklusive transporter till och från anläggningarna. Syftet var att ge en uppfattning av anläggningarnas samlade miljökonsekvenser samt ge möjlighet att lämna synpunkter på disposition, avgränsningar, innehåll och slutsatser.

Vid kommunens granskningsarbete av ansökan om tillstånd för slutförvar för använt kärnbränsle har den preliminära MKB:n varit väldigt användbar då den gett ett utmärkt tillfälle för alla inblandade parter att ytterligare förbättra underlaget för prövning och identifiera och rätta ut eventuella frågetecken innan ansökan lämnas in för prövning.

Kommunen anser att denna metod även skulle kunna vara intressant för Fennovoima att tillämpa.

Övrigt

Ett framtida slutförvar påverkar inte enbart platsen där slutförvaret lokaliseras utan också omgivande platser. I Östhammars kommun har några av de vanligaste frågorna från allmänheten vad gäller ett eventuellt framtida slutförvar för använt kärnbränsle handlat om hur vägnätet påverkas, behov av infrastruktur-satsningar, effekten på turistnäringen och hur villapriser påverkas. Det behöver därför finnas en förberedelse på denna typ av frågor som egentligen inte ingår i Fennovoimas ansvarsområde, men som ansluter till den planerade anläggningen.

3. Eventuella miljökonsekvenser av projektet som kan beröra Sverige

Östhammars kommun kan för närvarande inte bedöma vilka eventuella miljökonsekvenser av projektet som kan beröra Sverige.